

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ГУТІЙ А., ЛАЛАК Н. В. До проблеми формування у здобувачів початкової освіти ключових та предметних компетентностей	61
ДЕКЕТ Д. М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Екскурсія як одна з форм краєзнавчої роботи з учнями початкової школи	63
ДОБОШ О. М., ГОЛИК М.М. Самоосвітня компетентність як педагогічна проблема .	65
ДОБОШ О. М., ДРАБИК У.В. Понятійний і сутнісний зміст контролю й аналізу як функцій управління закладом освіти	67
ДОБОШ О. М. Організація партнерства сім'ї та закладу дошкільної освіти в сучасних умовах	69
ДОБОШ О. М., РУСИН В.І. Наставництво як один із шляхів оптимізації процесу професійної адаптації молодих вихователів ЗДО	72
ДОБОШ О. М., СЕКЕРЕШ Е.В. Професійна компетентність магістрів з дошкільної освіти: аналіз поняття	74
ДОБОШ О. М., СТЕЦЬ А.М. Моніторинг власної професійної діяльності фахівців дошкільної освіти як наукова проблема	76
ДОКТОР К. О., ГРАБ М. В., ПАВЛИК М. А. До проблеми формування математичної компетентності майбутніх учителів початкових класів	78
ДОЧИНЕЦЬ Г.Д., ЧЕКАН О.І. Особливості розвитку емоційної сфери дітей старшого дошкільного віку	80
ДУБОВИЧ М.А., ЧЕКАН О.І. Сенсорний розвиток дошкільників із порушеннями мовлення	83
ДЬОРДЬ К. М., ПИНЗЕНИК О. М. Сутність та структура управлінської культури керівника закладу дошкільної освіти	85
ЖУКОВ І. С., КУШНІР І.І. Забезпечення ефективності інноваційної діяльності у вітчизняних організаціях на основі зарубіжного досвіду	87
КАЛІЙ І. Я. Інклюзивна освіта як сучасний соціально-педагогічний феномен.....	89
КАРЕЛШКОВА Я.С., ФЕНЧАК Л.М. Педагогічна освіта XXI століття: тенденції та перспективи	91
КАРТАШОВА Л.А., ГУШТАН Т.М. Професійний розвиток учителів початкової школи у системі методичної роботи як управлінська проблема	92
КАС'ЯНЕНКО О.М., МОНДИК Т.М. Раннє виявлення і основні напрями профілактики мовленнєвих порушень в перші роки життя дитини	94
КАС'ЯНЕНКО О.М., ПІЧКАР А.В. Сутність та особливості становлення професійної культури майбутнього вихователя	96
КВАК О.О., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Технологія розвитку критичного мислення на уроках в початковій школі	98
КИРЛИК Д. І., МАЙБОРОДА І. Е. Українська народна іграшка як засіб розвитку та національного виховання молодших школярів	100
КОБАЛЬ В.І., ВОВЧОК М.В. Шляхи вдосконалення управління закладом освіти у контексті гендерної політики	102
КОБАЛЬ В.І., КЛІМОВА В.Є. Шляхи соціального становлення особистості молодшого школяра у навчальній діяльності	105
КОБАЛЬ В.І., МИСКО М.І. Стиль взаємодії керівника та підлеглих у закладах освіти: постановка проблеми	107
КОБАЛЬ В.І., ОПРИШ Б.М. Управління розвитком психолого-педагогічної компетентності класного керівника	109
КОБАЛЬ В.І., ТОВТ В.В. Особливості індивідуальної роботи з учнями початкової школи з девіантною поведінкою	111
КОЗЬМА А.А., ТОМАШЕВСЬКА М.О. Теоретичні основи виховання гуманної поведінки у дітей дошкільного віку	113

красою, навчити їх слухати музику лісу, спів трави, бачити танок сніжинок, падаючого листя, насіння [2, с. 238].

При вивченні особливостей кожної пори року, учні повинні відчувати неповторність і циклічність природних явищ та встановити зв'язок між ними.

У природі учні можуть також перевірити достовірність народних прикмет про погоду у рідному краї. Деякі з них:

- вітру немає, а ліс шумить – до дощу;
- кульбаба сплющує свою кульку – до дощу;
- ранком трава суха – до ночі чекають дощ;
- квіти сильніше пахнуть – до дощу;
- горобці літають зграйками – до сухої ясної погоди;
- ворони під хмари піднімаються – до негоди;
- ластівки низько літають – до дощу та вітру;
- ластівки літають то вниз, то вверх – перед бурею;
- дрібні пташки ховаються вдень у гніздах – до дощу;
- стрижі літають низько і кричать – до дощу та ін.

Експерсії з молодшими школярами формують самостійність під час спостережень за об'єктами природи, стимулюють їх розумову і творчу пізнавальну діяльність. Вони мають велике значення для розвитку творчих почуттів, оскільки привертають увагу до краси рідної природи, до багатств фарб, звуків, краси форм тощо. Спілкування з природою через експерсії допомагає школярам зрозуміти такі життєво важливі поняття, як роль людини в долі природного оточення, взаємозв'язок і взаємозалежність суспільства і природи, стійкість природних угруповань, формують культуру поведінки та активну життєву позицію в питаннях охорони природи.

Таким чином, краєзнавчі експерсії в природу мають велике оздоровче, навчальне і виховне значення, сприяють розвиткові спостережливості, свідомої дисципліни, виховують бережливе ставлення до природи.

Література

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді» (наказ МОН України від 16.06.2015 р. за № 641: UR: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>

2. Кузьма-Качур М.І. Основи краєзнавства : навч. посібник [для студентів ступеня «бакалавр» вищих навчальних закладів спеціальності 013 «Початкова освіта»] / М.І.Кузьма-Качур, М.В.Горват – К. : Ліра-К, 2017. – 256 с.

УДК 37.041:005.336.2]:37.012(043.2)

ДОБОШ О. М., ГОЛИК М.М.,
Мукачівський державний університет

САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

На сьогодні перед освітою стоїть завдання сформувати у студента вміння вчитись, підготовки майбутніх педагогів як високопрофесійних, компетентних

спеціалістів. Важливим є не тільки сприймати та оперувати інформацією, а й навчатися і розвиватися упродовж життя. Одним із шляхів реалізації безперервності освіти є формування потреби та здатності особистості до самоосвіти.

Саме самоосвітня компетентність є важливою характеристикою становлення та розвитку особистості, сприяє самостійному підвищенню його педагогічного потенціалу.

Самоосвіта є однією з багатоаспектних і невичерпних у психолого-педагогічній науці. Проблеми формування самоосвітньої компетентності студентів ЗВО присвятили дисертаційні дослідження такі вчені Л. Вьюшкова, І. Зимня, О. Малихін, Р. Саїтова, Є. Чеботарева, І. Преображенська, О. Фоміна та ін. В роботах Н. Бухлової, Н. Воропай, А. Громцевої, М. Князевої, І. Наумченко, Г. Сухобскої та ін. визначена сутність, функції, особливості поняття самоосвітньої компетентності. Історичні аспекти та досліджені шляхи і засоби формування потреби в самоосвіті розглянуті в роботах А. Айзенберг, В. Буряк, Т. Климова, Б. Райский, М. Скаткін, Г. Серікова Є. Шукліна та ін.

За твердженням О.Пометун, компетентність є ключовим, своєрідним «вузловим» поняттям, оскільки воно, по-перше, поєднує в собі інтелектуальний та навичковий складники освіти;

по-друге, в понятті компетентності закладено ідеологію інтерпретації змісту освіти, сформованого «від результату» («стандарт на виході»);

по-третє, ключова компетентність є інтегративною за природою, тому що вона містить низку однорідних чи близьких умінь і знань, що належать до широких сфер культури та діяльності (інформаційної, правової тощо) [1, с.18].

Під компетентністю людини розуміють спеціально організовані сукупності знань, умінь, навичок і ставлень, які набуваються у процесі навчання. Вони використовуються особистістю залежно від умов і потреб щодо здійснення різних видів діяльності в разі потреби в різних контекстах.

У тлумачному словнику С. Гончаренко визначає самоосвіту як освіту, яка набувається в процесі самостійної роботи та проходження систематичного курсу навчання в стаціонарному навчальному закладі... Основним засобом самоосвіти є самостійне вивчення літератури. Джерелами самоосвіти служать також засоби масової інформації [2, с. 296].

Г. Коджаспірова вважає, що все людське життя є джерелом постійного саморозвитку і самоосвіти [3, с. 69]. Сучасні дослідники розглядають самоосвітню діяльність як механізм розвитку особистості.

Н. Воропай розглядає самоосвітню компетентність як одну з важливих складових життєвої компетентності, яка являє собою систему здібностей, що забезпечують особистості можливість успішно вирішувати життєві завдання, успішно здійснювати свою життєдіяльність у всіх її проявах [4, с. 31].

Н. Бухлова стверджує, що самоосвітня компетентність – це інтегрована якість особистості, що характеризує її здатність до систематичної самостійно організованої пізнавальної діяльності, яка ґрунтується на самоосвітніх навичках

та уміннях, мотивах, інтересі до самовдосконалення, спрямованості на освіту впродовж життя. Вчена пропонує розглядати самоосвітню діяльність як сукупність декількох «само»:

1. самооцінка – вміння оцінювати свої можливості;
2. самооблік – вміння брати до уваги наявність своїх якостей;
3. самовизначення – вміння вибирати, усвідомити свої інтереси;
4. самоорганізація – вміння знайти джерело пізнання й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти; планувати, організувати навчальну діяльність;
5. самореалізація – реалізація особистістю своїх можливостей;
6. самокритичність – вміння критично оцінювати переваги та недоліки власної роботи;
7. самоконтроль – вміння здійснювати контроль за власною діяльністю;
8. самоаналіз – підведення підсумків, визначення результативності;
9. саморозвиток;
10. самоствердження [5, с. 32-33].

Таким чином, самоосвіта є усвідомленою потребою в постійному вдосконаленні своєї професійної діяльності; основною формою підвищення педагогічної компетентності, яка складається з удосконалення знань та узагальнення педагогічного досвіду шляхом цілеспрямованої самоосвітньої роботи.

Література

1. Державні стандарти професійної освіти : теорія і методика : [монографія] / [за ред. Н. Г. Ничкало]. – Хмельницький : ТУП, 2002. – 334 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К., 1997. – С. 296
3. Коджаспирова Г. М. Культура професійного самообразование педагога / Г.М. Коджаспирова. – М., 1994. – С. 69.
4. Воропай Н. Становлення поняття «самоосвітня компетентність» у науково-методичній літературі / Н. Воропай // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова : Теорія і практика навчання та виховання ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2010. – Серія 17. – С. 27–32.
5. Бухлова Н. В. Організація освітньої діяльності / Н. В. Бухлова. – Х. : ВГ Основа, 2003. – 64 с

УДК 37.07:005.336.5-047.44(043.2)

ДОБОШ О. М., ДРАБИК У.В.,
Мукачівський державний університет

ПОНЯТІЙНИЙ І СУТНІСНИЙ ЗМІСТ КОНТРОЛЮ Й АНАЛІЗУ ЯК ФУНКЦІЙ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

Вирішення стратегічних завдань модернізації системи освіти, визначених у законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року та інших основних нормативно-правових та директивних

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>